

Юлія Вишницька

МІФОСЦЕНАРІЇ: ДО ПРОБЛЕМИ ДЕСКРИПЦІЇ

У статті окреслено теоретичний аспект дослідження неоміфологізму в сучасному суспільстві, а саме: представлено наукові концепції розуміння міфу та інформаційних моделей, за допомогою яких вибудовуються міфологічні сценарії, що проходять тривалий процес адаптації у соціумі.

Ключові слова: квест, міф, міфологічний сценарій, образна схема, секуляризація, трансформація, етнокультурний стереотип.

Інформаційна переобтяженість сучасного соціуму примушує його відтворювати / реконструювати / заново моделювати певні генеративні структури, здатні хоча б якимось чином упорядковувати хаос. Суспільство, стрімко втрачаючи реальні орієнтири, підмінює їх більш «надійними», «перевіреними віками-тисячоліттями» міфоорієнтирами. Як зауважує Сергій Неклюдов, «створюється враження, що “рівень міфологічності” суспільного життя за останні десятиліття зріс, і ми з царини науки й раціоналізму потрапили в якусь “міфологічну” епоху» [17].

Однак міфологічні моделі, актуалізовані в соціумі, репрезентують світосприйняття цієї епохи. На думку Ольги Губаревої, міфологічна модель культури може бути представлена у двох формах: **символічній** та **симуляційній**. Перша реалізується в індивідуально-авторському мовленні інтерпретатором – «творцем імагінативної [образної. – Ю. В.] реальності, скерованої на відображення й осягнення в міфологічних формах явищ і фактів об'єктивної дійсності» [3]. Друга покликана до «багаторазового відтворення деіндивідуалізованих смислів, які сприймаються суб'єктом на формально-ритуальному рівні й особистісно не переживаються ним» [3]. Якщо символічна форма репрезентується через семіотичну систему, структура якої ізоморфна символу, то симуляційна форма виявляє міфологічну модель через симулякр як «пустий знак»: той, що не має референтного виміру.

У контексті симуляційної та символічної міфологічних моделей культури розглянемо проблему дескрипції одного з різновидів міфологічного повідомлення – міфологічних сценаріїв.

Сьогоднішній соціум невпинно неоміфологізує: з архаїчного міфологічного матеріалу (яким можуть бути навіть «уламки» та «сліди» міфологічного сюжету, персонажа, мотиву тощо), «одягаючи» нові соціальні та національні оболонки,

створяться «нові міфи». Під час такого міфотворення, за висловом Сергія Неклюдова, зустрічаються дві міфології: «спонтанна» – що «*йде знизу, зі всіма притаманними їй комплексами національного самоусвідомлення*» (наприклад, обраності / меншовартості) [17], – і міфологія «*несправжня, придумана, що конструюється з ідеологічними та політичними цілями всередині окремих груп*» [17]. Процеси творення нових міфів ґрунтуються на їхній регулятивній функції, що полягає у здатності організувати й регламентувати життя людини в соціумі, бо, як слушно зауважує видатний учений, «*міф подає людям правила соціальної поведінки, обумовлює систему ціннісних орієнтацій, полегшує перенесення стресів, породжених критичними станами природи, суспільства й індивідуума*» [17].

Виходячи з регенеративно-терапевтичної та регуляційно-регламентативної функцій міфу, творці сучасних міфотекстів використовують великий арсенал міфологічних мотивів та сюжетів для конструювання неоміфології. Провідниками міфологічної інформації є як вербальні, так і невербальні тексти. Звичайно ж, трансльоване з архаїки міфологічне повідомлення потерпає різноманітних змін і може бути напрочуд далеким від прецедентного тексту, навіть ледь упізнаваним (хоча, як підмічає С.Ю. Неклюдов, «*кожне нове покоління, як правило, вважає свою версію достатньо – або навіть найбільше – адекватною “вихідному текстові”*» [17]).

Поняття міфологічних сценаріїв на сьогодні не досить досліджено. Науковці не є одностайними в його дефініціях. Так, В'ячеслав Казміренко розуміє «міфотворчі форми сприймання» як такі, що «*дають ідеальне кліше-матрицю співвіднесення власної цінності й неповторності із цінністю гармонійного зв'язку подій як головних ознак неперервності соціального часу*» [7, 194]. Саме здатність міфів бути «повторюваними

незалежно різними народами і етносами» [7, 194], що пояснюється «розумінням цілісності облаштування світу» [7, 194], спричиняє їхню появу та функціонування «у світі “дорослих” відносин» [7, 194]. В.П. Казміренко досліджує нові міфологічні форми світосприймання, які <...> нормують, активізують соціальну поведінку людини <...> у персональних іміджевих розробках та в технологіях організації виборчих кампаній [7, 194]. Описуючи найбільш частотні у виборчих перегонах міфи (як-то: «Проста людина завжди мудра й сердечна», «Про спасителя-месію», «Змова», «Випробування долі», «Про вічне повернення», «Про доброзичливе співтовариство», «Про індивідуальну силу» [7, 195–196]), дослідник, однак, не розмежовує «міф» і «міфологічний сценарій». Міфологічний сценарій, як зауважує автор дослідження «Особистісне прийняття відповідальності в політичному виборі», «досить часто, технологічно осмислено або спонтанно та інтуїтивно» застосовуються при моделюванні «мобілізаційної привабливості “об’єктів”, що повинні створити соціально впливове враження, викликати довіру та спонукати до обрання» [7, 194]. Імплицитно (а часто навіть навпаки – «безцеремонно відкрито») ті чи інші міфологічні сценарії стають своєрідними «життєвими імперативами, визначають та спрямовують соціальні дії, формують настанову та диспозиції в ситуаціях вибору» [7, 196].

Реконструйовані міфологічні сценарії в імагінативних текстах як відображення індивідуально-авторського світосприйняття привертають увагу науковців особливо сьогодні. Левченко Марія у статті «Капля крові Ильича: сотворение мира в советской поэзии 1920-х годов» розглядає реалізацію архаїчного ритуалу переходу у радянській поезії 1920-х років, в якому виокремлюються три фази: руйнування старого світу, процес переходу зі старого у новий та завершення переходу (кожен зі станів має свій набір міфосимволів, міфомотивів). Такий сценарій переходу дослідник осмислює як **експлікацію декількох міфів**: космогонічного, аграрного, жертвоприношення, двобій Громовержця з хтонічним супротивником тощо. **Міфологічний сценарій**, виступаючи в ролі нейтралізатора та посередника між двома епохами, «культурними опозиціями», являє собою певну «аварійну систему, що вмикається лише в екстремальних, кризових, з точки зору даного соціуму, ситуаціях» [1, 4].

Проблемі маніпуляційної міфології присвячено рецензію Ярослава Добролюбова «Мифологии власти» на книгу Річарда С. Уортмана «Сценарии власти. Мифы и церемонии русской монархии». Російський дослідник дискутує з американським науковцем, зокрема із питання розуміння «міфологічних сценаріїв». Так, Уортман називає «сценарієм» «специфічний

набір засобів, які залучає той чи інший правитель задля переконливої саморепрезентації» [5], тобто має на увазі перш за все «театральний», «репрезентативний», скерований на глядача характер дії, у той час, як «сценарій», на переконання Ярослава Добролюбова, це «не те, що було і є», а «те можливе» – тобто **ідеальна схема дій** (дій, а не презентації, наголошує рецензент). Розглядаючи лише один рівень сценарію – «спектакль», «виставу», – американський дослідник пропонує «певну стратегію міфологізації російської влади через її символічне відчуження, через виставу чужоземства» [5], сьогоднішній же сценарій влади, на думку Добролюбова, є поліфонічним і таким, що виходить за межі бінарних опозицій, тернарних структур тощо [5].

Інші російські дослідники, Наталія Лапіна та Алла Чірікова аналізують дві основні моделі реалізації влади в регіонах: моноцентричну (що «передбачає жорстку вертикаль з малими ступенями свободи, коли усі учасники ланцюжка повністю залежать від першої особи, що приймає кінцеві рішення і контролює усі проміжні етапи прийняття рішень» [13, 17]) та поліцентричну («авторитарну, багатополісную модель влади»), які репрезентуються в регіональній міфології (як, наприклад, «міфологія успішних дій губернатора та мера»). Дослідники прогнозують розвиток відносин «центр-регіон» у трьох можливих сценаріях: «переможець отримує все» (цей сценарій «зміцнює особисту владу президента та державного апарата, послаблює систему парламентаризму і місцевого самоврядування та несе у собі велику загрозу авторитарного режиму» [13, 24–25]); «прихований саботаж» (як прояв міфологічного хаосу, крайнім варіантом якого автори називають «ріст сепаратистських настроїв у регіонах»); «вимушений компроміс».

Саме у контексті **ідентифікаційно-імперативного осмислення міфологічних сценаріїв** деякими дослідниками вводиться поняття **квесту**.

Виходячи з традиційного тлумачення сценарію «як різновиду репрезентації свідомості, що твориться внаслідок інтерпретації тексту», «тематичні структури» якого «видобуваються з пам’яті на основі стандартних стереотипних значень» [10, 123] та відображає «типові стратегії навігації індивіда» в міфологічному просторі, сукупність яких Олександром Колесником визначається як квест. Тихомирова О.В. розуміє квест як «певну сюжетну єдність, що містить у собі мотиви пошуку, подорожі, та подвигу, в процесі розв’язання суб’єктно-об’єктних відносин якої відбувається актуалізація хронотопу міфологічного світу» [21, 5].

Юлія Голоднікова у статті, присвяченій аналізу «сценарію віртуального карнавалу» в урбаністичному просторі, досліджує севастопольські квести – «ігрові сюжети, що розвиваються

на основі відгадування загадки» [2, 305]. **Квести як обов'язкові складові онлайн-ігор** (під час яких відбувається «групове прочитання певного сценарію» [2, 305]) (а науковець описує «інтелектуальні гонки “Ажіотаж-квест”, сюжет яких розгортається навколо епізоду, пов'язаного з історією міста, пішохідний квест “Відстоїмо Севастополь!” тощо) розглядаються поряд з іншими “практиками інтерактивної соціальної комунікації” [2, 308]: флеш-мобами, графіті, public-art та іншими, що, на переконання автора дослідження, розвиваються за сценарієм віртуального карнавалу» [2, 309].

В інформаційно переобтяженому та перенасиченому суспільстві виникає необхідність вивчення сценаріїв маніпулювання свідомістю, за що й беруться сьогодні науковці.

Олена Петрова у статті «Реклама, сказки і архетипи», відповідаючи на запитання, як зробити «сильну» рекламу і як «працює» в рекламі архетип, розглядає методику додавання «архетипних повідомлень» до змісту реклами, «підсилюючи, послаблюючи або заплутуючи “раціональну” частину повідомлення» [20], і зазначає, що психологи¹ виокремлюють близько 30 архетипів, кожному з яких «відповідає певний тип поведінки людини, тип емоційного переживання, неусвідомлене прогнозування розвитку подій» [20].

«**Архетипні сценарії**» являють собою універсальні структури, в яких «*послідовно змінюються архетипні теми*» [20]. Психолог описує техніку використання такого методу як напрочуд просту: «*варто знайти, стилю якого казкового героя відповідає те, що слід повідомити в рекламі. А потім спробувати зробити рекламу такою, щоб вона стала “паралельною” знайденому казковому сюжету. А після цього слід перевірити результати через казку*» [20]. Олена Петрова, описавши найбільш переконливі рекламні тексти (що використовують казкові мотиви, окремі архетипи на кшталт «Героя», «Трікстера» тощо), резюмує: «*емоційний архетипний сценарій, йдучи з глибин підсвідомості, починає “тягти” за собою сюжет, підказувати або диктувати форму, героїв, сюжетні ходи*», а «*чарівні казки є інтелектуальним тренажером рекламистів*» [20].

Н.Н. Гудкова досліджує **експліцитні та імпліцитні сценарії** рекламного повідомлення, яке являє собою «стабільну модель з усталеними компонентами» [4]. Згруповуючи матеріал навколо

¹ Сучасна психотерапія активно використовує методику міфосценарного аналізу. Так, у навчальному посібнику з психотерапії «Из Ада в Рай» Михайло Литвак описує шість найбільш розповсюджених міфологічних сценаріїв у психотерапії: «Ніколи» (що пов'язаний з усілякими заборонами і базується на міфі про Тантала), «Завжди» (в основі якого – міф про Арахну), «До» (ґрунтується на міфі про Геракла), «Після» (міф про Дамокла), «Знову і знову» (прецедентним текстом якого є міф про Сізіфа) [15].

реклами елітних товарів і описуючи «сценарії імпліцитної оцінки» (з його складовими «атрибут гедоністичних відчуттів», «актант-суб'єкт», «актант-об'єкт», «мотив», «дія», «локація»), «необхідний атрибут кола обраних», «атрибут еротичного спілкування», «еліксир життя, джерело енергії» тощо, Н.Н. Гудкова доходить висновку стосовно превалювання імпліцитних тематичних сценаріїв над експліцитними (як «не завуальованими» позитивними імперативами), що діють на підсвідомість шляхом маніпуляцій свідомістю. Автор дослідження, услід за Г. Андреевою, **ототожнює сценарій зі скриптом**: «*Скрипт – описание цепи последовательных действий, уместных в данной ситуации и организованных вокруг какой-либо цели, в данном случае цепи действий по приобретению товара. Если какое-то действие повторяется часто и становится скриптом, мы чувствительны к нему, даже не уделяя ему внимания, действуя автоматически. Иными словами, человек, охотнее следует сценарию поведения, если он есть*» [4, 53].

Подібні засоби маніпулювання (але уже не окремою людиною чи групою, а усім соціумом) використовуються в процесі етнічної ідентифікації. Юлія Чернявська у дослідженні «Идентичность на фоне мифа» зупиняється саме на **міфологічних сценаріях**, які слугують підґрунтям **етноідентифікації** (архаїчні дихотомії «вони–ми», «я–ми» виступають орієнтирами та міфоконстантами етносів) та ототожнюються з **етнічними стереотипами**. Міфосценарії та етностереотипи урівнюються, на думку Юлії Чернявської, низкою ідентичних характеристик та функцій: позарефлексивність прийняття, захист традиційних цінностей (які є, до речі, залежними «від міфів древніх і сучасних, відроджуваних або “винайдених” у залежності від сьогоднішніх потреб» [22, 204], ілюзія контролю над світом («світ, описаний певним загальновідомим кодом, є більш керованим, аніж ентропічна дійсність» [22, 204]), функція самовиправдання тощо.

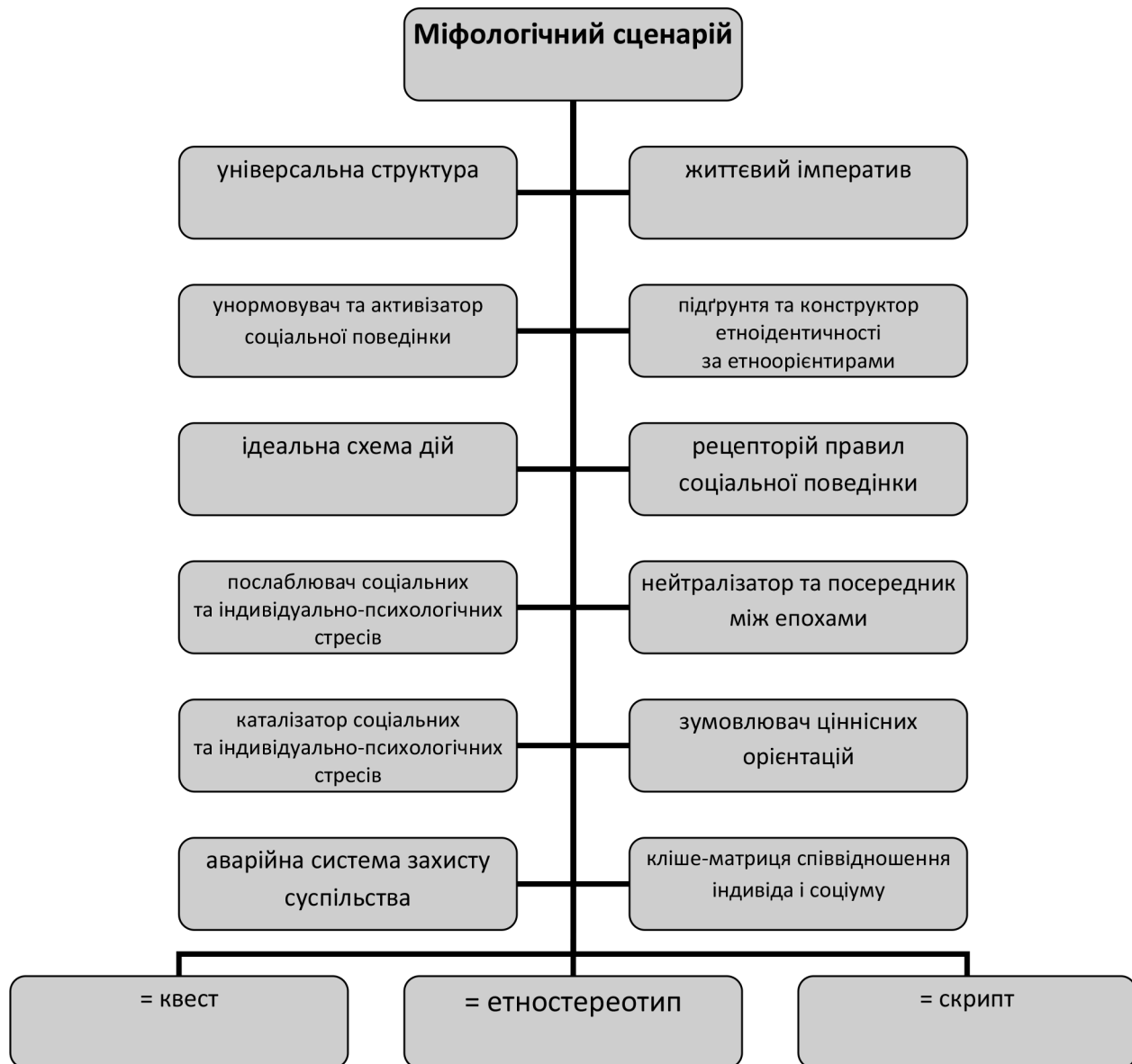
Юлія Чернявська прослідковує міфологічний сценарій «**початок–кінець–початок**» як **реалізацію низки міфів**: «Миф об Антее: утроба и пещера», «Миф о Прометее: государство и нация», «Эсхатологический миф: смерть и воскрешение героя», «Космополитическая идентичность: миф о Протее» [22, 205–224] та **моделювання етнічної ідентичності за етноорієнтирами**.

Надія Клочко, аналізуючи «етноцентричні міфологеми у сучасній слов'янській колективній свідомості», помічає, що останнім часом «*міфологізованість слов'янської колективної свідомості грає реконструктивну роль у міжетнічних конфліктах*» [8] і диктує бачення реальності через призму етнічного буття з позицій першо- та меншовартості. Автор дослідження описує архетип богообраності (що визначається універсальністю), ідеї глобального страждання (що теж є загальнослов'янською

категорією, яка в термінах когнітивної антропології називається «семантичним атрибутом слов'янської колективної свідомості»), ідею місіонерства, ідею мегаломанії тощо, які реалізуються крізь призму слов'янських міфологем, як-то «Москва – Третій Рим», що, на думку Надії Ключко, мають не лише конструктивне, а й перш за все інструментальне значення: *«Лозунговий характер, а следовательно, иллюкативный потенциал*

этноцентрических мифов направлен на повышение политического статуса своего государства, на обоснование права доступа к экономическим и финансовым ресурсам Европы» [8].

Таким чином, у дослідженнях симуляційної міфологічної моделі (термін Ольги Губарьової), репрезентованої політичним, публіцистичним, рекламним та т.п. дискурсами, вимальовуються такі дескрипції міфологічних сценаріїв:

ДЖЕРЕЛА

1. Байбурин А.К. Ритуал : свое и чужое / А.К. Байбурин // Фольклор и этнография : сб. статей / отв. ред. Б.Н. Путилов. – Л., 1970. – 256 с.
2. Голоднікова Ю.А. Город: сценарии виртуального карнавала [Електронний ресурс] / Ю.А. Голоднікова // Актуальні проблеми слов'янської філології. – 2010. – Вип. XXIII, ч. 1. – С. 303–310. – Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/dspace/handle/123456789/17225>

3. Губарева О.В. Формы репрезентации мифологической модели культуры в России конца XIX – первой половины XX вв. : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : спец. 24.00.01 [Электронный ресурс] / О.В. Губарева. – Белгород, 2006. – Режим доступа : <http://www.disscat.com/content/formy-reprezentatsii-mifologicheskoi-modeli-kultury-v-rossii-kontsa-xix-pervoi-poloviny-xx-v>
4. Гудкова Н.Н. Сценарии манипуляций сознанием в рекламных текстах элитных товаров [Электронный ресурс] / Н.Н. Гудкова // Материалы XXXIX Международной филологической конференции. Психолингвистика, (15–20 марта 2010 г., Санкт-Петербург) / Санкт-Петербургский гос. ун-т, 2010. – С. 8–13. – Режим доступа : <http://www.genlingnw.ru/Staff/mart10ps.pdf>
5. Добролюбов Я. Мифологии власти [Электронный ресурс] / Ярослав Добролюбов // Отечественные записки. Журнал для медленного чтения. – 2012. – № 4–5 (5–6). – Режим доступа : <http://www.strana-oz.ru/2002/4/mifologiki-vlasti>
6. Еліаде Мірча. Священне і мирське ; Міфи, сновидіння і містерії ; Мефістофель і андрогін ; Оккультизм, ворожбитство та культурні уподобання / Мірча Еліаде ; пер. з нім., фр., англ. Г. Кьорян, В. Сахно. — К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. – 591 с.
7. Казміренко В.П. Особистісне прийняття відповідальності в політичному виборі / В.П. Казміренко // Наукові студії із соціальної та політичної психології : зб. статей / Акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології АПН України. – 2003. – Вип. 7 (10). – С. 186–198.
8. Ключко Н.Н. Этноцентрические мифологемы в современном славянском коллективном сознании / Н.Н. Ключко // Политическая лингвистика. – Екатеринбург, 2006. – Вып. 20. – С. 126–134.
9. Колесник О.С. Лінгвокультурні особливості організації мифологічних просторів / О.С. Колесник // Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна – Вип. 58. – № 848. – 2009. – С. 78–82.
10. Колесник О.С. Лінгвокультурні особливості мифологічних сценаріїв [Електронний ресурс] / О.С. Колесник. – С. 122–134. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/zrgf/2009_24/Articles/Kolesnik%20RGF24.pdf
11. Колесник О.С. Функціональні особливості номінативних одиниць вербалізації мифологічних концептів у поетичному дискурсі (на матеріалі англословних текстів рок-пісень кінця XX століття) [Електронний ресурс] / О.С. Колесник. – Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/1485/1/04koskpd.pdf>
12. Колесник А.С. Языковые средства создания мифологической картины мира : лингвокогнитивный аспект (на материале древнеанглийского эпоса и современных британских художественных произведений жанра фэнтези) : дисс. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки» [Электронный ресурс] / О.С. Колесник ; Киев. нац. лингв. ун-т. – К., 2003. – Режим доступа : <http://31f.ru/author-abstract/page,7,227-avtoreferat-yazykovye-sredstva-otrazheniya-mifologicheskoy-kartiny-mira-lingvokognitivnyj-aspekt.html>
13. Лапина Н.Ю. Региональная власть и реформа Российского федерализма : сценарии политического будущего [Электронный ресурс] / Н.Ю. Лапина, А.Е. Чирикова. – С. 12–27. – Режим доступа : <http://ecsosman.hse.ru/data/802/238/1217/003Lapina.pdf>
14. Левченко М. Капля крови Ильича : сотворение мира в советской поэзии 1920-х годов [Электронный ресурс] / Мария Левченко. – Режим доступа : <http://proletcult.narod.ru/ng.htm>
15. Литвак М. Из Ада в Рай : избранные лекции по психотерапии : учеб. пособ. [Электронный ресурс] / Михаил Литвак. – Ростов н/Д. : Феникс, 1997. – 448 с. – Режим доступа : <http://www.twirpx.com/file/566434/>
16. Науменко А.М. Філологічний аналіз тексту (Основи лінгвопоетики) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А.М. Науменко. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2005. – 416 с. – С. 55–59.
17. Неклюдов С.Ю. Структура и функции мифа [Электронный ресурс] / С.Ю. Неклюдов // Мифы и мифология в современной России / под ред. К. Аймермахера, Ф. Бомсдорфа, Г. Бордюкова. – М. : АИРО–XX, 2000. – С. 17–38. – Режим доступа : <http://philologos.narod.ru/myth/nekludov.htm>
18. Никонова Ж.В. Основные этапы фрейм-анализа речевых актов / Ж.В. Никонова // Вестник Нижегород. ун-та им. Н.И. Лобачевского. – 2008. – № 6. – С. 224–228.
19. Пантелей М.В. Фреймовий аналіз понятійного складника лінгвокультурного концепту POLITICIAN / ПОЛІТИК у британському газетному дискурсі [Електронний ресурс] / М.В. Пантелей. – Режим доступу : <http://bibl.kma.mk.ua/pdf/novitfilolog/13/62.pdf>
20. Петрова Е. Реклама, сказки, архетипы [Электронный ресурс] / Елена Петрова. – Режим доступа : http://www.dv-reclama.ru/others/articles/psihologiya_i_reklama/detail.php?ELEMENT_ID=7856
21. Тихомирова О.В. Мифологічний квест у літературній спадщині Дж. Р.Р. Толкіна : дис. ... канд. филол. наук : 10.01.04. / О.В. Тихомирова. – К., 2003. – 238 с.
22. Чернявская Ю. Идентичность на фоне мифа [Электронный ресурс] / Юлия Чернявская // Антропологический форум. – 2008. – № 8. – С. 198–226. – Режим доступа : http://anthropologie.kunstkamera.ru/06/2008_8/
23. Чарняк Ю. Умозаключения и знания / Ю. Чарняк // Новое в зарубежной лингвистике. – М., 1983. – Вып. XII. – С. 171–207.

24. Чернышов А.С. Современное состояние советской мифологии / А.С. Чернышов // Современная российская мифология. – М., 2005. – С. 27–50.
25. Чейф У.Л. Память и вербализация прошлого опыта / У.Л. Чейф // Новое в зарубежной лингвистике. – М., 1983. – Вып. XII. – С. 35–73.
26. Чуличков А.И. Соотношение естественнонаучной и мифологической картин мира [Электронный ресурс] / А.И. Чуличков. – Режим доступа : <http://www.newacropolis.org.ua/ua/study/conference/?thesis=4313>

В статье обозначен теоретический аспект исследования неомифологизма в современном обществе, а именно: представлены научные понимания мифа и информационные модели, с помощью которых выстраиваются мифологические сценарии, проходящие длительный процесс адаптации в социуме.

Ключевые слова: квест, миф, мифологический сценарий, образная схема, секуляризация, трансформация, этнокультурный стереотип.

The article outlines a theoretical aspect of researches into neo-mythologism in modern society: it introduces scientific theories of the interpretation of myth and information models which help to construct the mythological scripts that undergo a long process of adaptation in society.

Key words: quest, myth, mythological script, figurative scheme, secularization, transformation, frame, ethno-cultural stereotype.

УДК [070+654.1](410):316.774

Ігор Срібняк

ІНФОРМАЦІЙНА АГЕНЦІЯ «РЕЙТЕР»: ВИНИКНЕННЯ, ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ, СУЧАСНИЙ СТАН

У статті простежено історію створення та розвитку інформаційної агенції «Рейтер», особливості її функціонування та основні напрямки діяльності. Чільну увагу приділено сьогоденню компанії, зокрема пропонуваним нею новітнім інформаційним продуктам; проаналізовано її принципи роботи на медійному ринку планети.

Ключові слова: телеграф, інформаційна агенція «Рейтер», газета, новини, кореспондент, редактор, засоби масової інформації.

Поява перших інформаційних агенцій в Європі була спричинена самим розвитком преси і технічним прогресом. Винахід телеграфного зв'язку являв собою принципово нову сторінку в історії розвитку засобів комунікації. Можливість швидко передавати на далекі відстані суспільно корисну інформацію зумовила виникнення спеціалізованих інформаційних (телеграфних) агенцій. Піонером цього виду інформаційного бізнесу слід уважати колишнього банкіра, угорця Шарля-Луї Гаваса (1783–1858), який 1835 р. заснував у Парижі першу в світі «Агенцію політичних новин і загальних кореспонденцій», що невдовзі стала називатись просто «Navas» [11, 130]. Слід відзначити, що майбутні засновники найпотужніших інформаційних агенцій Європи – П.Ю. Рейтер (Ройтер)

і Б. Вольф – набули свого першого професійного досвіду саме в цій компанії, що значною мірою й уможливило успішний старт заснованих ними пізніше новинних агентств.

У 1850 р. Пауль Юліус Рейтер вирішує розпочати ведення власного бізнесу в Парижі, але дуже швидко переконається, що він не зможе конкурувати на рівних з Гавасом. Тому Рейтер переїздить до німецького міста Ахена та починає збір і передачу інформації комерційного змісту своїм передплатникам у Німеччині, широко використовуючи для цього поштових голубів. Але завершення спорудження прямого телеграфу між Берліном і Парижем унаочило неефективність такого способу зв'язку [10, 27]. До того ж Рейтер майже одразу відчув конкурентний тиск із боку